

Менсур Ђатић

ИСТРГНУТА ПТИЦА

(наклапање о поезији)

Говорио сам свашта о поезији (онако како ми је само долазило у мојим пјесмицама), гледао у небо и оно ми се, тако горе постављено, чинило као наслов, а поезија једином истинском (ис) повијешћу човјека, посљедњом линијом одбране од шејтана, бојним пољем људскости гдје пљачка града заправо започиње у празној кући сопствене ријечи а да младац који пјева о руци своје драге као стољетном дрхтају вјетра у покислим гранама гдје у очи лупка као у ноћни прозор, у киши оцвао багрем, да баш он и баш тако чини епохалну ствар за цијело човјечанство. Моје је перо често осјећало своју истргнуту птицу па ми се чинило да је поезија реконструкција птице помоћу једног пера и бивао сам тако нападан од оних који су инсистирали на томе да не може бити ни ријечи о било каквој реконструкцији јер забога, умјетност је увијек стварање нечега новог, нечега што никад и нигдје није постојало. Нису читали пјесмице у којима сам говорио да је поезија само оно што руши и надилази затекнуте дефиниције поезије. Да је поезија гласба која се деси тек у тишини након прочитане пјесме. И нисмо јој допустили да живи ако је нисмо отђутали. Убијеђен сам да човјек, не само осјећа него и размишља гласбом. Отуд су ријечи својеврсне ноте, дате нам да комуницирамо, да се сусрећемо и покушамо чути и разумјети једни друге.

Отуд птице пјевају, крече и вриште, отуд пјеснички нагон за ритмом. Ријеч срећа је настала од ријечи сретјати... сретјање... сретја. Порука предака је јасна: у сусрету је срећа, сретјати треба. Много су нам таквих ствари и путоказа у ријечима оставили преци. Здјелом и чинијом назвали су посуду (дивна, филозофски јака и богобојазности и свијести о пролазности пуна ријеч) тј. предмет из којег су свакодневно јели и пили. Тај стваралачки набој у имену свакодневног предмета

чини те ријечи (здјела и чинија) јединим правим пријеводом туђице „креација”. И тако долазимо на траг поетског, на вјештину и врлину предака да у временима тегобе и оскудице могу пити вино скривено у здјелама својих ријечи.

Поезија самоћу чини неподношљивом и зато вјерујем да је она најљепши неспоразум који нам се досад десио.

Вјерујем да би човјек писао пјесме и кад би остао сам на свијету,
не само да разгони страх или као покушај да некога дозове
и не само као покушај
да остави за собом неки траг,
и не само као покушај да успостави неки говор с птицама или камењем.
Вјерујем да пјесма надлази у човјеку као вода у чатрњама
чак и кад није свјестан ниједног разлога за пјесму.
Могуће је да се ради о базичном инстинкту
који можда у себи носи парадокс
сличан сјећању на нешто јако важно,
нешто што смо давно заборавили.

Вјерујем да вријеме у којему живимо носи велику опасност од покушаја да нам се избрише сјећање и промијени наша права људска природа, да је поезија наше чување људског скрупула и најважнији начин наше борбе за опстанак. Зато препознавати друге у себи и себе у другима, дакле то што нам поезија даје, понављамо као мантру и молитву, као сопствено име, повијест и будућност.

ЧОВЈЕК И РИЈЕЧ

човјек је онај
који другима говори
да су људи
карика која недостаје
ријечима

ОДА ТРОТИНЕТУ

Одем купити електрични шпорет и поведем Ајлу.
Прођемо поред продавнице с црвеним тротинетом.
Свилено једро облети около и стане испред мене:
Слушај бабо, ово ти говорим озбиљно (опонаша своју мајку)
Ако ми случајно купиш овај црвени што је најљепши
пољубићу те оно ко мокром крпом, како ти волиш
и слушаћу те цијели дан и све док сам жива.
Питам да ми покаже како ће ме пољубити и покаже ми.
Купимо тротинет и возамо се поред Фојнице.
Касније њена мати ме пита гдје је шпорет.
У валеру од промуклог шапата до вриска.
Зашто си се ти оженио, пита и крши руке.
Теби је потребан старатељ а не жена, каже.
Обећава ми Јагомир, Баковиће, неку пристојну лудницу.
Падне ноћ и тражим Ајлу. Нађем је у четвртој махали.
Вози се на тротинету и спава.

КОШМАР

само је једном у сну било
толико важно да нешто кажем
и покушавао сам рећи
гурао кроз уста ријечи као да гурам
рођену дјецу кроз прозор
и ниједно сигурно у моју љубав није
пустило ни гласа

КАКО НАПИСАТИ ПЈЕСМУ О СВИЈЕТУ У КОЈЕМУ СЕ НИКО НЕ ОКРЕЋЕ ЗА ЖЕНОМ КОЈА ВРИШТИ УЛИЦОМ

Како написати пјесму о свијету
у којему се нико не окреће за женом
која вришти улицом

ВРБ

седмог марта педесет седме године
настрадао је дјечак виталиј зинков
покушавајући да додирне воз
који је из правца москве
тутњао за новосибирск
и никад се није заустављао
у маленом сеоцу врб

СТВАРНОСТ

Моје пјесме су настале
на основу истинитих догађаја
и немају никакве везе са стварношћу
јер и Дон Кихот је пуно стварнији
у позоришној представи
него у књизи
гдје јуриша на истинску вјетрењачу.

АНТЕНА

Комшија продао теле
и купио телевизију
Крава је свуноћ рикала
и јутрос ме гледала
док су штимали антену

ШАЛА

свој први телевизор
држали смо у соби
још пет година
након што се покварио
и кад су моји одлучили да га баце
предложио сам да га укопамо у авлији
неколико дана прије смрти
отац се сјетио тога
и питао ме јесам ли се шалио

МУТАВАЦ

Види, имати библиотеку какву ти имаш, тако лијепу и богату, рекао је, то је био и мој сан, Ниче, Кафка, Достојевски, Чехов, Борхес и онда када испиши своју књигу пјесама она ће као и ти бити њихов лијепи слијед. Имао си и богат живот, брачне свађе као да их је писао сами Бергман, окусио си времена инфлације, неимаштине и биједи, несташице бензина. Једном су ти и кочнице проклизале и слетио си без контроле у јарак. У својој радној соби имаш завичајну књигу псалама старију од Америке и можемо заједно опсовати шведске бијеле руке и дневну собу од стакла. Библиотека, лијепа и богата какву имаш, била је и мој сан. Послије грозне брачне свађе и врелог помирбеног секса искрасти се међу књиге и пјевати. Али, види, укопао сам дијете у туђини, на крај свијета. Да, то је био крај свијета. Вратио сам се у лимену конзерву гдје ме је чекала жена чија је вулва остала само празна постеља тога дјетета с дудом укопаног у земљу. И водили смо љубав, њеним танким плећкицама полупао сам ту лимену конзерву. Одмирбени секс са цијелим свијетом. Реприза зачећа тек укопаног дјетета. Онда сам лутао луком гдје нам тај брод усидрен бијаше. Згулио до крви руке од храпаву фасаду неког напуштеног магацина. И тако крвавим рукама на папирић од цигара записао два стиха о финој поподневној болести сунца на великом зиду те напуштене зграде. О тој епилептичној топлини боја. Ево сам ти случајно извадио *Нечисћу крв* с полице у горњему реду. Видиш, никада нисам схватио разлику између жене и поезије. Иста је та врелина и то свјетло, та истовремена погубност, пропаст и спас. И та Софка јесте чиста поезија и ти јеси њезина једина права љубав.

Ја сам само онај мутавац којег пожели у самоћи своје нечисте крви.
И зашто ти све ово причам. Нећеш ми вјеровати. Дођи да видиш.
С прозора ове твоје библиотеке види се онај храпави зид у данској луци.

ОТАЦ И МАТИ ОД КРПИЦА

Ноћи кад нисмо хтјели спавати. Прозори
миришу на чуда потопљена у мраку
неосвјетљене улице. Отац и мати од крпица
које су остале од туђих одијела и хаљина
праве нам чудесне лутке. Ја сигуран
да су и мене и сестру једном тако направили.

ЕКОНОМИСТ И ПЈЕСНИК

Економист:

Чак ако продајеш и два долара за један
нико ти неће то купити ако не зна да то чиниш.
Према томе, није довољно да твоје пјесме читате
само ти и Бог, поготово ако је могуће да Бог и не постоји.

Пјесник:

У праву сте, желим коригирати свој став:
довољно је што моје пјесме читамо Бог и ја,
чак и у случају да ниједан од нас двојице не постоји.

ОПИС КИШИЦЕ НА ПАЛУБИ БРОДА СТЕЛА НОРТ

Воз на улазу у Свинојушче, пољску луку на Балтику.
Дијете рукама окреће главу
своје матере према себи и пита:
Мама, је л' и ово Мађарска?
Уморна жена махинално пребројава
неколико најлонских торби
на којима нимало већи од њих
спава њезин отац. Ако није потпуно занијемно
биће то двадесет седми еуропски град након Требиња
за којег ће са новим сјајем у очима рећи:
мени овај град изгледа људски
и ја бих да покушамо остати овдје.

ТУТСИ

и временом схватиш да те највише има
у ономе што никад није прешло на страну побједника
у оним твојим стиховима које други нису разумјели
да си ти само оно што је напуштало и тебе и оне
с којима си се понекад и случајно нашао у часу побједе
да је преживио само онај дио тебе који је био Тутси
у вријеме кад су убијали Тутсије

ДОМ

Ако их не би одмах убијали,
оне су од логора правиле дом.
Цвијетом из жичане ограде
пресађеним под прозор бараке
испод бијелих и лаких завјеса
од својих поткошуља.

ДОМ

Ми смо дивокозе
које живе на окомитим стијенама.
Ту се наша дјеца неопрезна играју.
Ту се ми љубимо, цурице блентава
Изнад птица
изнад смрти и свакога страха.

КЉУЧАЊЕ

Дјетињство траје
све док не прокључа
вода у материном лонцу
с пилетом које је дијете
вољело

*

ПОВРАТАК ИЗ РАТА

мајке не грле синове
који се врате из рата
само их дуго и њежно
дирају у невјерици
и зубима заривеним у вратове
односе их као мачиће
на нека друга места

МУЈО КУЈЕ КОЊА ПО МЈЕСЕЦУ

моје сузе су вода и ова пјесма
мајци што је од финаца још једном
тражила да опере јакну
свога сина
јер у нашем језику никада није било
имена за жену
која је изгубила дијете
за вријеме кад мати осјећа птицу
која свија гнијездо
на дрвету које сијеку

...

мајко, ја ти немам ништа дати
осим свога имена
које си ти дала мени
и зваћемо те менсур
онако како се зовемо ја и моја жена
пресвисла од боли
и ми немамо ништа друго
у дну овога брода
осим тих ланаца и окова
којим ћемо избољети своја срца
у севдах и блуз, у ганге и запјеве о радоју
краљу нашему смијешноме
бивајући тако очима само
свака неизговорена ријеч
једна по једна с овога свијета
што нас додирује попут вјетра

и кад нас не буде више
из земље ове од костију наших
кад изникне багремље ново
празним ребрима свога лишћа
у прољећу неком новом
да тражи наша срца
у мјесецу младом
чијим су врховима оштрим
мојој кући извадили прозоре
у тој очној дупљи гдје опет сједим сам
и по стаклима ти сјајним
пјесму пишем

...

јер све хисторије писане од херодота
до данас биле су само комадић
крваве гушчије коже на перу
само покушај да се нађе
оправдање за убијање дјече
и само у крупним очима моје жене
сва је истина о нама
ошишали су је до главе
и отсјекли су јој дојку
у тим небесима њеним
и сад слободни од свега
док плешемо уз глазбу наше кћери
која на мјесецу поткива коње
и коју зове мујо
и све су пјесме овога свијета
ове ноћи испред хотела сунце у неуму
гдје она излази на плесни подијум сама
и нема једне дојке
у бијелој, бијелој хаљини од лана
и нема нигдје толико нишана бијелих
као у бијелој ували мога крина
што сада бљесну у ноћ
ливаде и коњи бијели, крилати, неседлани
тамо гдје нестаје глазба
што је пушта ди џеј
и мали приморски градић
попут ужарене поткове

потања у море из црних дубина свемира
док се проламају ријечи пјесме
мујо кује коња по мјесецу
ах, мујо кује а мајка га куне
сине мујо жив не био мајци
не кују се коњи по мјесецу
тамо гдје је прије хиљаду година
и прије *magna carta libertatum*
о, наш смијешни краљ кулин
умјесто државне повеље
написао пјесму
у којој се помиње срце
мујо кује коња по мјесецу
и то што је лежало под њеним срцем, дијете

ове моје сузе рекох
и ова пјесма само су вода
у коју ове ноћи тону ужарене
потковице бјежећих коња и градова
ово се сад од мене спашавају и ријечи
и одлијећу као мале птице
с посјеченог дрвета
али једина моја, није далеко јутро
кад пробудићемо се опет
као робови млади
на непрегледним пољима риже
и врискати од среће
босим ногама газити
њихову врелу воду
кад опет ће изнићи кратке и оштре
црне коврце на твојој глави
и ја ћу их љубити њежно
злато моје нехарато
газело моја црна

ЈУТРОШЊИ СВИЈЕТ

Свијет је јутрос изгледао овако: дјевојчица из Сирије додиривала је жицу на граничном пријелазу да види колико се Мађарска најжила од ратова и дјечјих смрти, а ја сам тебе додирнуо јагорчевином да се насмијешеш. Ето. Створитељ је од жутог цвијећа начинио почетак твога осмијеха. Остало је у парку неколико цвјетова вишка и ја сам ти их донио. Кома другом да их однесем, Ружина Латице. Ти која не разумијеш ништа.

Свијет је јутрос изгледао овако: вјетар студен је на мој прозор спустио сломљену гранчицу с малом кајсијом, која је личила на дјевојчицу што се смијешеш. Мјесече, ти који си ружа спуштена синоћ на овај бескрајни гроб. Цурице, ти чија се утроба јутрос плави гладном карлицом од шафрана. Видио сам кад је проходило дрво уз које си заплакала. Носило је велики кишобран од ситних цвјетова јагорчевине. Киша је сијала и сунце је падало као киша. У твојим очима врело небо кад се винуло у покислу птицу.

Ти која не разумијеш ништа и не чујеш пјесму вјетра мораш ме данас вољети да опет постанем човјек.

НОСТРАДАМУС (пасус о Балкану)

Човјек никад не зна што га чека у прошлости.

КАКО МОЈ ДЈЕД СПАВА

С раном у потиљку
кад легнем и заборавим затворити врата
дотетура некако до наше куће.
Намјести неколико ратова
и мезара испод себе
да га не жуљају
у моме кревету.
Зажмури и заборави све о себи.

НЕБО (анализа креације)

Ако је небо горе
постављено као наслов
онда је поезија једина
истинска повијест човјека.

ЖЕНЕ НИСУ САВРШЕНЕ

Оне имају исту грешку коју имају очи.
У њима се огледа цијели космос али
оне саме себе не могу видјети.
То би могао бити смисао нашег постојања.
Мушкараца, жена и поезије
која би могла бити надомјестак недостајућем савршенству свијета.
Понекад очајнички и храбри покушај очију
да виде саме себе.

НЕАУТЕНТИЧНА ЛАЖ

Литература је неаутентична лаж.
Као кад дјеца или жене плачу
да би добили загрљај.

ТРЖНИ ЦЕНТАР

Послије дуге шетње кроз велики тржни центар схватиш
да ти не треба ништа од свега што имају.
Изађеш напоље
и новац из свих џепова даш свирачима на степеништу
да одсвирају нешто што сами највише воле.
Док сједаш у ауто чујеш да су тихо почели свирати
пјесму твог живота.

СИОРАН

Прије тога неколико пута сам долазио и гледао је
кроз прозор како се око нечега жучно свађа
с поспаним Румијем. И био сам ту кад се њена собица
претворила у предворје велике катедрале. Какав ужасан приказ,
она и Сиоран загрљене позирају неком преваранту налик на Далија.
Двије мршаве, кривоноге дјевојчице скрушених и заводљивих погледа
с још увијек малим сисицама. Сиоран је био ђаво и могао је тако.
Те ноћи кад сам јој покуцао на врата лило је ко из кабла.
Долазим из племена усамљених људи, рекао сам.
Због нечега смо увијек тужни и заборавио сам како се зовемо.
Наша самоћа је неуредна као постеља болесног дјетета.
Мирише на ружичњаке и ослобођена је велике памети.
Много су нам дјеце искључале црне птичурине. То је
све што нам је долазило с неба. Са свјетлошћу у очима наших жена.
Лијепи смо кад се радујемо сунцу и живот нам пролази у чекању.
Покуцао си на права врата, рекао је Циоран промукло, леђима
окренут сједећи за столом на другом крају собе. Из џепа је
извадио трећу чашу, хукнуо у њу и избрисао је папиром
на којем је дотад нешто цртао.
Смрт нам је насула пуне чаше вина.
(од те ноћи смо Сиоран и ја на иди у пизду материну)

НАЈТУЖНИЈИ МРТВАЦИ НА СВИЈЕТУ

Послије рата смо обновили своју оцачку кућу
и силно сам желио опет живјети и умријети у њој.
Имам тамо много браће из дјетињства
који су сад на важним мјестима
и данима сам их обилазио и звао, телалио
да не морам као прије рата радити као правник
него за двије киле хљеба дневно (Амра и ја и двије кћери)
чистићу све оцачке клозете, тога бар има или
немогуће је да неки Талијани или Кинези нису у Оцаку
отворили неку творничицу за јефтино израбљивање домородаца.
Да се опет надишем оцачког зрака и намиришем Саве и Босне.
Нећете вјеровати да ово није моја биографија него пјесмица
зато што баш ја вјерујем да је поезија једина истинска
повијест човјека. Али ништа, на крају смо кућу
да не зврји празна уступили двома болесних старца из Јакеша.

Бескућници Химзо и Гордана имали су некад своју кућу
и сина који је погинуо бранећи Јакеш, Оџак, Коридор и Босну.
А онда је Гордана умрла. Била болесна и није се плашила смрти.
Причала Химзи како ће опет као некад кад је био мали
лежати поред њиховог Дамира. Хоџа није дозволио
да се Гордана укопа у муслиманско гробље.
Укопали смо је у најближе православно и остао сам
неколико дана с Химзом, ја на кату а он у приземљу плачући.
Рече ми кад сам одлазио да жели кад умре да га укопамо
код Гордане јер би га било стид и умро би мртав од туге
да се излежава поред сина док је Гордана сама
и нећете вјеровати, човјек умре чим сам отишао.
Поп није дозволио да Химзу укопамо у православно гробље.

ЦИГАНИН КОЈИ СЕ СМИЈЕ И СВИРА ХАРМОНИКУ

Нисам сигуран која сам крвна група
понекад се сјетим тога кад кренем у чаршију
јер кажу да би човјек морао имати

уза се неки здравствени документ о томе
али ја већ дуго дајем смрти
двадесетак минута форе

и у лијевоме горњем џепу капута
носим само папирић на којему пише:
понекад сам се дању претварао да спавам

како би ми моје несташне кћери
могле нацртати бркове од крејона

и то држим основним почелом
сваке естетике и среће.
Морам то преписати на нови папирић

јер на овоме сам нешто дописивао
сједећи предуго у зубарској чекаоници

...

сјекутићи су ријеч прелијепо дјетиње
дизајнирана за дјецу, деминутивчић
од непостојеће ријечи сјекут
само тићи који сијеку зрак
кутњак-човјек на граници лудила
очњак-поглед на свијет
златни зуб-аушвиц

...

у неким сретнијим случајевима циганин
који се смије и свира хармонику

ЈЕ ЛИ БЕАТРИЧЕ ТУ

опростите што зовем
овако касно
(али управо сам открио
највећу тајну неба
и желим је некоме рећи
беспредметно је пјевати

о шаренилу улица у прољеће:
Данте је морао показати
да познаје сваки круг
овога и онога свијета
да бисмо схватили
како заправо све је ту

на истоме мјесту
и пакао и рај

разлика је само у томе...)

је ли Беатриче ту

НАЈЉЕПШЕ ГРАЂЕВИНЕ СВИЈЕТА

видио сам жену
како остаје на ногама
као споменик изнад своје дјеце
кад јој се избјеглички шатор срушио на главу
и како њезине најслабије тачке
држе цијелу конструкцију свемира

ДИВЕРЗАНТИ

И немаш никога на овом свијету
осим жене с којом можеш
ћутећи попиту јутарњу кахву
У неком тренутку ставити јој руку на раме
додирнути косу и помиловати руку.
Осјећати се сваки пут као диверзанти
који крећу у акцију
из које знају
да се неће вратити.

СИРОМАХ И РУЖА

Страшан је ово
свијет
и зато треба пјевати
прија сванућа
и пресвиснућа.
Онако како
сиромас купује
ружу својој драгој.
Великом
новчаницом
и без кусура.

ОБОСТРАНО И ОТВОРЕНО

уједање за срце
има само два проста правила:
никад не преживи онај ко више уједа
него онај ко има веће срце.
И никад не побиједи онај који преживи.

СМРТНОСНЕ ГЛАДИ

Питала је како си
и након дугог ћутања он се сјетио
године 1616.
Житељи око ријеке Елбе
за вријеме једне од суша
и као опомену на смртоносну глад
написали су на једном њеном камену:
Ако ме видиш, плачи.

ЖЕНСКИ ЛИК

читао сам нешто од Жида
у некој пустињи
неки човјек и нека жена путоваше кочијом
Неки описи дуги и неважни, бјеху и досадни
Радња посве глупа
али жена је све вријеме
тим путем пустим крварила болно
и губио сам храброст да читам даље
Нису ми се свидјели
ликови око ње
није било времена
нисам вјеровао Жиду
И пођох сам
у пустињу да је тражим, да је спасим
да је љубим док је жива

ОТАЦ, НАЈСЛАБИЈА ТАЧКА

Оно што сам ја говорио њему сад говоре мени
моје кћери: кад ћеш већ једном одрасти, бабо?
Изгледао је понекад заиста као дијете за ухо
дотегљено кући из неке опасне игре гдје је мати
ружила га често: теби болан, свако добар, Сенахиде
волиш овог, волиш оног, вјерујеш, вјерујеш, вјерујеш
а дјеца нам због тога још мало па кашика ни
тањира неће имат. Кућа ће нам се од тога срушит.
Не бој се бити слаб, говорио ми је скоро кришом
као да одаје највећу тајну овога свијета. Наше
најслабије тачке држе цијелу конструкцију свемира.
И временом сам пуштао да ми до бола трне раме
под наслоњеним главама уморних пролазника уплашен
да ће се од сваког измицања треском срушити небо.
Временом су се заиста рушиле куће па и наша с њима.
И једног дана сам се толико путем запричао с њим
да сам се кући вратио само с његовом сјеном.
Остао је тако путем укопан у пола мога осмијеха.
Свијет је остао стајати само на ономе чему никад
нисам нашао право име и због чега га је мати ружила

НЕ БРИНИ, ЈА ЋУ ТЕ УВИЈЕК БОЉЕТИ

Рекла је, дођи да једеш
имам врелу цигерицу
и на столу кришку старог, окорјелог хљеба.
Дођи да видиш како су ми лијепа
као расплаканој кокоши
испала ова јаја на око
Дођи да гледаш са мном ударну вијест из свемира:
како се небом споро вуче то бескрајно
јато дивљих гусака... пише волим те, зар не.
Newermind, whatever, mitsubishi: дођи
упалићу ти своју телевизију и кућу

...

Обуци се лијепо.
Оплакала сам ти ону бијелу кошуљу

и обуј неке лахке ципеле да опет можемо
шетати странпутицама.
Ти и ја, обданиште и обноћиште за двоје дјеце, зар не.

...

Немој ме спотицати на велика дјела
да не паднем у твоју несвијест.
Ми смо наша дјеца, сјећаш ли се...
Ја сам сјеверни женски пол и не престајем
копнити од ноћних мора овако сама
моје небо има упалу мјесеца – осјетиш ли како ми усне горе
Није дала да цијепам дрва и сама је наложила ватру.
Биће вруће, рекла је, али немој превише журити да се скинеш.
Знам то, рекао сам, ти си сјеверни женски пол.
Било јој је драго што сам се тога сјетио.
Види, рекао сам, кад почнеш опет ледити око себе
ја ћу већ бити пепео. Све сам израчунао.
Гледала ме је дуго и озбиљно. Добро, рекла је.
Изађи из тих својих глупих пјесмица да те пољубим.
Само сам те опоменула да више нема назад
Рањен диверзант је мртав диверзант, узвикнуо сам усхићен.
Паметно моје, рекла је и загрлила ме. Паметно моје.

СТО МЕТАРА, ФИНАЛЕ
(триптих)

Збије̄

Кад човјек заувјек напушта кућу у којој је рођен
казалке на зидном сату оживе у репове вукова који реже на њега.
Зидови се офрескају сјенама да се дневна соба ухрами у сјећању
и не буде предсказање
узимања отисака у азилантском центру.

...

Имао сам стотину метара предности. Зграбио слику жене
и једногодишње кћери. Милошеве Изабране пјесме *Спасење*.
Дјечје играчке разбацане по поду загрцну се топлином давних
поподнева

Ствари и људи погубљени путем.
Погрбљени као нове заставе.
Погрмљени небом и пружем.
Нови млади хероји као путеви
што су некад спајали села а сад раздвајају свјетове.

...

На скели која плута преко Саве цурица из Подриња некеме одговара
да је отац остао у земљи. Тренутак кад се домовина и смрт
подвлаче под исту ријеч. Као змија под камен.

...

Градови тешки за грљење као рамена с пушком.

Дијеше Еуроје

На Берлиналу 2015. награђен је документарцац Флотел Еуропа
Владимира Тадића. Ауторово, породичном камером забиљежено
сјећање на дио дјетињства
стискан на броду за босанске избјеглице у копенхагеншкој луци.
У једном широком кадру размазаног филма препознао сам Амру.
По широкој црвеној блузи из пољског Каритаса.
Сјећам се године коју смо одплутали у малој кабини без прозора
У Пијанисти, кратком роману Алесандра Барика из 1994.
препознао сам судбину наше Емине. Јединог дјетета
које се родило и умрло на флотелу Еуропа.
Ервин Панофски је у својим предавањима говорио о стварању слика
као оног дијела себе с којим бисмо могли разговарати.
Флотел Еуропа је био усидрен стотину метара од Андерсенове Мале сирене.
Сјећам се дјевојчице која је из мајчине утробе изашла у утробу брода.
У Милошевој књизи *Сјасење* има поглавље које се зове „Дневна свјетлост”
и започиње пјесмом „Дијете Еуроје”. Сјећам се сланости вјетра
на рубовима купљених ружа. Двоје младих из Осаке
који су је тога прољећа снимили на врховима мојих прстију.
Можда ћемо једном моћи да то што кажемо додирнемо рукама,
пјевао је Миљковић у „Похвали свету”.

...

Сад живим близу височког гробља.
Преко пута за Кисељак цијела је падина Височице као дјевојачка коса
смочена у ледену Фојницу. Коврца слијепљена од сјеновитих
зелених врба у води. Био сам некад пјесник. Као дијете из Андрићеве
приче
што се за неког славља пренајело халве и умрло.
У мезарлуцима само понекад заблеји мали бијели нишан моје кћери
као јање пуштено у минско поље.

Финале

Избјеглице из Подриња у Њемачкој купили су троја инвалидска колица
земљацима избјеглим у Високо. Салем П. се тако свако јутро спусти
стотину метара до клупе испод Краљевачке џамије.
Ту колица преузму дјечурлија с Краљевца
и спуштају се у њима низ Поштанску.
Једна „бамбућа” – пола сата.
Довољно да Салем испије два литра сарајевског пива
и запјева. С оне стране Пливе.
Између езана и дјечје вриске.

КОШУЉА

Је л' се то сватови чују, бабо?
Не чују, Минка, комшији Фејки хаман утаљ стиго за зиму.
А што тако свирају, бабо?
Не свирају, Минка, од амицине куће вјетар се код ограде запетљо у
ону моју кошуљу на штрику.
Је л' то млада подигла шлајер с лица, бабо?
Није, кћери, у Божје лице гледам.
Је л' то плачеш, бабо?
Не плачем, кћери. Дјеца се нека низ пут смију.

ЛИНИЈЕ ЗА ШТУТГАРТ

Испраћају кћер.
Отац тјеши матер.
Она се отме и
Јави нам да си сретна
виче за аутобусом.